

Forfatter: Brun, Johan Lyder

Titel: BREV TIL: Krarup, Frederik Christian FRA: Brun, Johan Lyder (1923-03-27)

Citation: Brun, Johan Lyder: "BREV TIL: Krarup, Frederik Christian FRA: Brun, Johan Lyder (1923-03-27)", i *Kirkestriden i Norge belyst ved Lyder Bruns brev til F. C. Krarup 1905 til 1931*, UNIVERSITETSFORLAGET, s. 215. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001031205-000-shoot-L0010312050000047.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Kirkestriden i Norge belyst ved Lyder Bruns brev til F. C. Krarup 1905 til 1931

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Christiania 27/3—23

Kjære dr. Krarup.

Hjertelig takk for Deres brev. Det var elskværdig av Dem at opta traaden igjen, efterat vore julebreve krydsedes,¹ og med megen interesse hørte jeg hvad De fortæller om bispevalgene i Danmark;² fra andre kilder hadde jeg jo allerede indsankeet en del, men Deres meddelelser gav nu det avsluttende billede. Efter omstændighetene maa man jo være tilfreds med udfaldet. Men var provst Nissen³ ikke død, og hadde det ikke dreiet sig om det sønderjydske stift, er det vel tvilsomt om V. Ammundsen var blit valgt; de «demokratiske» menighetsraadsvalg vil vel baade hos Dem og hos os stænge de betydeligere og paa en eller anden maate særprægede personligheter ute fra bispestolene.

Hos os skal vi nu igjen ha bispevalg; skade at det ikke kom hurtigere efter de to foregaaende, da vilde den i sommer skapte stemning⁴ rimeligvis ha hævet J. Gleditsch op paa bispestolen. Nu er stillingen meget usikrere; — vi har faaet en ny (konservativ) regjering; stemningen fra i sommer har faat tid til at lægge sig (folk glemmer hurtig nu, og antagelig er biskop Bøckmans avsked⁵ med hensigt blit forhalet med dette for øie); og om Nidaros bispedømme i det hele er liberalere end Oslo, saa falder det paa den anden side i vegtskaalen, at Gl. hørte hjemme i Oslo, men er en ny mand i Nidaros. Nogen sterk motkandidat har Gl. ikke.⁶ De konservatives kandidat pastor Freihow⁷ er en utpræget chaseseiler, en fuldgod repræsentant for den mangel paa kirkelig moral som desværre nu er trumf; han var i sin tid medlem av «Drammenskomiteen»⁸ (sammen med biskop Tandberg og mig), men reddet sig ut i tide; nu har han som medlem av menig s. 216hetsfakultetets styre været med paa det skandaløse offerandragende til menighetsraadene og paa den samling av grove usandheter hvormed styret besvaret universitetsprofessorenes henvendelse;⁹ er han først biskop, vil han antagelig bli noksaa rimelig, men altid upaalidelig. Saa har landsmaalsfolket opstillet sogneprest Hovden,¹⁰ en kjendt landsmaalsdigter, folkelig, men ogsaa temmelig «drøi», et naturbarn som ialfald i ungdommen var temmelig utugt, og neppe heller er blit særlig sterkt vigslat gjennom aarene. I menighetsraadene vil han kanskje samle en del stemmer i det temmelig maalvenlige bispedømme og forsaavidt avbalancere Freihow noget, men at mange prester stemmer paa ham kan jeg ikke tænke mig; heller ikke synes det trolig at den nuværende regjering utnævner ham, selv om der fra landsmaalshold kanskje vil bli sat en sterk bevægelse i gang (riksmaalsfolket i Bergen har nylig begaaet en dumhet som antagelig vil gi arbeidet for landsmaalet i kirken et kraftig fremstøt).¹¹

Men ulykken er at som forholdene er blit, vil Gl.'s absolute overlegenhet over motkandidaterne ikke gavne ham; et usedvanlig maal av insigt og moral er nu netop en alvorlig hindring for at trænge igjennem som biskop. Og jeg er ræd for at mange uten videre vil betragte Gl. som gaat ut av spillet efter avgjørelsen i Oslo. Hans kandidatur har hittil hat en daarlig presse (idet venstrepressen mere har slaat sig paa Hovden), og hvad der kan bygges paa blir væsentlig: 1. presternes stemmegivning, 2. regjeringens følelse av at der forrige gang blev gjort uret eller dens lyst til at vise mere frisind end venstre regjeringen. Stor sandsynlighet for at Gl. paa denne vis kan naa frem, er der efter min mening ikke, og tapet her i Christiania ved at overlate domprostiet til en av biskop Lundes mænd vilde ogsaa være saa stort at det kan være tvilsomt om det opveies ved at vinde bispestolen i Nidaros.

Blandt prester i Nidaros har det været adskillig stemning for at jeg skulde opstilles (det blev lagt mig sterkt paa sinde, da jeg i februar var oppe i Tr.hjem og holdt nogen foredrag). Men mine venner her mener absolut at det ikke gaar an av hensyn til fakultetets stilling, saa det er opgit.¹² Selv har jeg jo ikke saa let for at konstatere min uundværlighet, men jeg kan nok se at det vilde ha sine store betænkeligheter om den ntl. professorpost nu blev ledig, og for mig personlig er det jo en stor lettelse at faa bli hvor jeg er: det betyr en fortsættelse av den livslinje som hittil har været min, mens overflyttelse i bispestilling og s. 217ovenikjøpet til Nidaros vilde bety en stor omlægning av arbeide og livsform i det hele.

Ogsaa i dette semester har jeg fortsatt med at reise en del; saaledes har jeg været i Sarpsborg og Fredriksstad og fremfor alt i Trondhjem, hvor jeg præket i Vor Frue kirke og holdt foredrag sammesteds om «hvad er kristelig tro», desuten holdt to Palæstinaforedrag til indtægt for en de døves kirke i Tr.hjem og et foredrag for lærere, endelig ogsaa talte for gymnasiasterne og deltok i en studenteraften hos pastor Fjellbu.¹³ Det var en særdeles hyggelig og opmuntrende tur. Der er i Tr.hjem og omegn flere fortræffelige frisindede prester som det var en glæde at træffe sammen med; en freidigere og lysere aand end her nede i Christiania hvor forholdene efterhaanden er blit elendige, her er alle kirkelige onder koncentrert og liten støtte at finde for en frisk opposition. Allikevel faar vi forsøke at slaa os igjennem. Den reelle forandring av tænkemaaten er i virkeligheten meget stor (og det maa vi jo lægge vegten paa); men ændringen skjules ved et fasadevæsen, hvis usandfærdighet det ikke synes at staa i menneskemagt — i alfald ikke i de forhaandenværende kræfters magt — at gjennembryte eller avsløre.

Som De har set, har vi hat en kampagne i anledning av menigfakultetets sirkulære til menighetsraadene.¹⁴ At motivering av dette sirkulære — med en række av de vanlige skamløse sigtelser mot det teologiske

fakultet — ikke var tilbørlig, er privat temmelig almindelig erkjendt selv paa konservativ side, selv om man naturligvis ikke offentlig vedgaar det (indremissionsbladet «Dagen» i Bergen, det anstændigste av de konservative kirkelige organer, har forøvrig ogsaa offentlig erkjendt motiveringens uheldighet). Og særlig populære er disse ofringer vel kun paa de færreste steder; de føres gjerne frem av en engere kreds av nidkjære. For os vilde det været behageligst om andre vilde tat til orde, men da det ikke skete, fandt vi ikke at kunne tie, og jeg tror det var rigtig. Nogensteds har det naturligvis bare tjent til at opildne motstanderne og til at skaffe M. F. flere penge end det ellers vilde faat. Men andetsteds har det vakt oppositionen og styrket vore venner til at ta standpunkt og bekjende farve, og i almenheten har vor protest — og den støtte den efterpaa har faat fra adskillige hold — sikkert tjent til at styrke forstaaelsen av at kirkestriden maa holdes utenfor gudstjenesten.

Blandt de teologiske studerende ved universitetet kan vi i den sidste tid til vor glæde merke en noget freidigere aand, ialfald s. 218 hos adskillige. De sammenkomster vi er begyndt at holde mellem professorer og studerende ved fakultetet vil forhaabentlig ogsaa i saa henseende faa betydning og i det hele tjene til at knytte os sammen. Faren er kun at det kirkelige pres i retning av menighetsfakultetet nu er saa sterkt, at vi kan risikere om nogen aar at staa med altfor faa studerende — hvis der ikke atter indtrær en strømvending. Ogsaa ved M. F. findes der nu utvilsomt liberalt tænkende studenter, men de blir der for sine forældres skyld og for ikke at bli stemplet som frafaldne; eksamen ved M. F. byr jo ogsaa siden en ganske anden dækning overfor lægfolket end eksamen ved universitetet som tvertimot utsætter for mistro, inkvisition og baktalelse. Som De vel har set, skal A. Th. Jørgensen fra høsten av holde forelæsninger ved M. F.¹⁵ Denne anstalt har en merkelig evne til at trække til sig netop de mindst tiltalende kræfter; Deres ven A. Th. kommer sikkert ikke til at forbedre atmosfæren her oppe.

Saa har jeg hat den svenske professorstrid som for mig ikke har været behagelig.¹⁶ Lindblom er jo min gamle kandidat fra professorkonkurrencen i 1911, og han staaer mig teologisk meget nærmere end Wetter. Men hans utvikling i de senere aar har ikke været helt heldig, den betegner — synes jeg — videnskapelig nogen nedgang, mens Wetter er skutt frem med et forfatterskap av stigende vegt. Fra rent videnskapelig synspunkt fandt jeg at maatte gi W. fortrinnet, men jeg betonet sterkt L.' fortrin i pædagogisk henseende og hans mere alsidig begrundede kompetence. Som sakkyn digerklæringernes utfald blev, burde derfor fakultetet efter min mening kunne ført L. igjennem, men med en anden begrundelse og fremfor alt med en anden holdning til W. end det nu valgte; med den argumentation overfor W. som L.' tilhængere nu slog ind paa, var det efter min mening rimelig at W. gik av med seiren. Kan nu begge bli professorer, vil det imidlertid være den bedste løsning. Litet heldig har derimot striden været, den har fra begge sider hvirvlet en forskrækkelig mængde støv i veiret. Men den maate hvorpaa man bakefter har behandlet saken, er et godt vidnesbyrd om svensk kirkelig overlegenhet — antagelig lykkes det at avværge et menighetsfakultet, og selv om man fik det, vilde det i Sverige ikke kunne bli et saadant kirkeonde som hos os.

Motta nu, De og Deres hustru, de hjerteligste ønsker fra os begge om en god og velsignet paaske i Guds fred! Da der skal s. 219 være nordisk religionsvidenskapelig konferens i Lund i september (la os møtes der!), kan vi ikke komme til Danmark i sommer; vi tænker litt paa en hviletid i Arvika i Sverige.

Deres hengivne
Lyder Brun